

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

Р Ј Е Ш Е Њ Е

*по Захтјеву за појединачно изузеће вертикалних споразума привредних субјеката
„UniCredit Bank“ д.д. Мостар, „UniCredit Bank“ а.д. Бања Лука и „Триглав
Осигурање“ д.д. Сарајево*

Сарајево,
јули, 2021. године

Број: УП-05-26-5-036-49/20
Сарајево, 14.07.2021. године

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25., члана 42., а у вези са чланом 4. ст. (1) и (3), чланом 5. Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) у поступку покренутом по Захтјеву за појединачно изузеће споразума од забране од стране привредних субјеката „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар, Кардинала Степинца бб, 88000 Мостар, „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука, Марије Бурсаћ 7, 78000 Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево, Долина 8, 71000 Сарајево, заступани по Минели Шеховић, адвокату из Сарајева, Маршала Тита 50, 71000 Сарајево, запримљеном дана 01.12.2020. године под бројем: УП – 05-26-5-036-1/20, на 90. (деведесетој) сједници одржаној дана 14.07.2021. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

- (1) Одбија се Захтјев за појединачно изузеће од забране намјераваних измјена и допуна Уговора о партнерству у осигурању (..)*** ¹ између привредних субјеката „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево и намјераваних измјена и допуна Споразума о заступању у осигурању (..)*** између привредних субјеката „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево.
- (2) Обавезују се привредни субјекти „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар, „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево да плате административну таксу на рјешење у износу од 2.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
- (3) Ово Рјешење је коначно и биће објављено у Службеном гласнику Босне и Херцеговине, службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је запримио дана 01.12.2020. године под бројем УП – 05-26-5-036-1/20 Захтјев за појединачно изузеће вертикалног споразума, који је поднесен од стране привредних субјеката „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар, Кардинала Степинца бб, 88000 Мостар (у даљем тексту: „*UniCredit* Мостар“), „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука, Марије Бурсаћ 7, 78000 Бања Лука (у даљем тексту: „*UniCredit* Бања Лука“) и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево, Долина 8, 71000 Сарајево (у даљем тексту: „Триглав“), заступани по Минели Шеховић, адвокату из Сарајева, Маршала Тита 50, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Подносиоци захтјева).

Осигуравајуће друштво „Триглав“ је (..)*** у даљем тексту: „РС Уговор“ - у даљем тексту заједно: Уговори).

¹ (..)*** - подаци представљају пословну тајну

У складу са напријед наведеним уговорима, банке „*UniCredit* Мостар“ и „*UniCredit* Бања Лука“ (..)***.

Уговорне стране планирају да измијене Уговоре на (..)***.

Захтјев је поднесен, у смислу члана 29. Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон) ради утврђивања појединачног изузећа Уговора, у смислу члана 4. ст. (1) и (3) и члана 5. Закона.

Конкуренцијски савјет је увидом у достављени Захтјев, утврдио да исти није потпун, у смислу члана 29. Закона те је затражио од Подносилаца захтјева допуну актом број: УП-05-26-5-036-1/20 од дана 21.12.2020. године.

Подносиоци захтјева су поднеском за примљеним дана 25.12.2020. године под бројем УП-05-26-5-036-3/20 затражили продужење рока за доставу допуне, који је Конкуренцијски савјет одобрио актом број: УП-05-26-5-036-4/20.

Подносиоци захтјева су доставили тражену документацију поднеском број: УП-05-26-5-036-5/20 од 12.01.2021. године и поднеском број: УП-05-26-5-036-6/20 од 01.02.2021. године.

Након комплетирања предметног Захтјева, Конкуренцијски савјет је Подносиоцима захтјева, у складу са чланом 29. став (3) Закона, издао Потврду о комплетном и уредном Захтјеву, актом број: УП-05-26-5-036-8/20 од 12.03.2021. године.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар, Кардинала Степинца бб, 88000 Мостар, „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука, Марије Бурсаћ 7, 78000 Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево, Долина 8, 71000 Сарајево.

1.1. Привредни субјекат „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар

Привредни субјекат „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар, Кардинала Степинца бб, 88000 Мостар је према Актуелном изводу из судског регистра број: 065-0-РегЗ – 20-005373 од 21.07.2020. године регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем: 1-3251, са уписаним основним капиталом у износу од 119.195.000,00 КМ.

Власничка структура привредног субјекта „*UniCredit Мостар*“ је приказана у сљедећој табели:

Табела 1.

Ред бр.	Назив привредног субјекта	Власничко учешће (%)
1.	„Загребачка банка“ д.д. Загреб, Република Хрватска	99,3
2.	Петар Њорлука	0,4
3.	Остали	0,3
4.	Укупно:	100

Извор: Подаци из Захтјева.

Привредни субјекат „*UniCredit* Мостар“ припада *UniCredit Bank* групи банака, која је присутна у Западној, Централној и Источној Европи.

Банка „*UniCredit* Мостар“ управља мрежом од 74 пословнице на цијелој територији Босне и Херцеговине, те у својој понуди има цјелокупан пакет банкарских производа и услуга, укључујући привредно банкарство, малопродајно банкарство, банкарске послове са финансијским институцијама, прекограничне аранжмане и услуге инвестиционог банкарства.

1.2. Привредни субјекат „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука

Привредни субјекат „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука, Марије Бурсаћ 7, 78000 Бања Лука, је према Актуелном изводу из судског регистра број: 057-0-Рег – 3 – 20-002981 од 28.07.2020. године, регистрован у судском регистру Окружног привредног суда у Бањој Луци, под матичним бројем: 3-22-00, са уписаним основним капиталом у износу од 97.055.000,00 КМ.

Власничка структура привредног субјекта „*UniCredit* Бања Лука“ је приказана у сљедећој табели:

Табела 2.

Ред бр.	Назив привредног субјекта	Власничко учешће (%)
1.	„ <i>UniCredit Bank</i> ССА“ С.п.А. Милано, Италија	99,425171
2.	ЗИФ МИ – ГРОУП д.д. Сарајево	0,076452
3.	Компанија МИКОМ „ЛАКТИНГ“ д.о.о. Лакташи	0,069960
4.	Остали	0,428417
5.	Укупно:	100

Извор: Централни регистар хартија од вриједности од 22.01.2021. године

Банка „*UniCredit* Бања Лука“ пружа понуду услуга правним и физичким лицима у Републици Српској у 36 организационих јединица.

Сет банкарских производа и услуга које пружа „*UniCredit* Бања Лука“ укључује све врсте пословања са становништвом, малим и средњим предузећима, корпоративно и инвестиционо банкарство, пословање са финансијским институцијама и јавним сектором, те међународно пословање.

1.3. Привредни субјекат „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево

Привредни субјекат „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево, Долина 8, 71000 Сарајево је према Актуелном изводу из судског регистра број: 065-0-Регз-20-005372 од 21.07.2020. године, регистрован у судском регистру Опћинског суда у Сарајеву, под матичним бројем: 65-02-0005-11, са уписаним основним капиталом у износу од 21.246.040,00 КМ.

Привредни субјекат „Триглав“ је присутан у Федерацији Босне и Херцеговине са 6 пословница, више од 50 пословних јединица, кроз одређени број заступника у осигурању, преко друштава овлашћених за обављање техничког прегледа моторних возила и преко једне подружнице у Републици Српској за област животног осигурања.

Власничка структура привредног субјекта „Триглав Осигурање“ је приказана у сљедећој табели:

Табела 3.

Ред бр.	Назив привредног субјекта	Власничко учешће (%)
1.	„Триглав ИНТ“ д.д. Љубљана, Република Словенија	97,8
2.	Енес Делимустафић	0,7
3.	„Централинспект“ д.о.о. Источно Сарајево	0,6
4.	„Бистон“ д.о.о. Сарајево	0,5
5.	„Сепех“ д.о.о. И. Сарајево	0,4
6.	Укупно:	100

Извор: Подаци из Захтјева.

Триглав група поред привредног субјекта „Триглав“ такође има и посебно друштво за осигурање „Триглав осигурање“ а.д. Бања Лука које послује у Републици Српској у области неживотног осигурања.

Привредни субјекат „Триглав“ нуди различите врсте имовинског осигурања (имовинских интереса, имовине, моторних возила, транспорта, пољопривредно осигурање, осигурање потраживања и путничко осигурање) и личних осигурања (животно, осигурање у случају незгоде и здравствено осигурање).

2. Прописи које је Конкурентијски савјет примјењивао у провођењу предметног споразума

Конкурентијски савјет је у провођењу предметног поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Закона о управном поступку Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), Одлуке о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције (вертикални споразуми) („Службени гласник БиХ“, број 18/06), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), те Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10).

Поред наведеног, Конкурентијски савјет је извршио увид у одредбе Закона о посредовању у приватном осигурању („Службене новине ФБиХ“, бр. 22/05, 8/10 и 30/16), Закон о заступању у осигурању и посредовању у осигурању и ресигурању („Службени гласник Републике Српске“, број 47/17), Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службене новине ФБиХ“, број 31/14) и друге релевантне прописе.

3. Поступак по Захтјеву за појединачно изузеће

Подносиоци захтјева у Захтјеву и допунама Захтјева у битном наводе сљедеће:

- Да је Конкурентијски савјет дана 21.02.2020. године издао мишљење број: 01-26-7-002-5/20 којим се уговорне стране упућују да поднесу захтјев за појединачно изузеће уговора,
- Да Подносиоци захтјева поступају у складу са напријед наведеним мишљењем, имајући у виду специфичан карактер уговора о банковном осигурању, недостатак јасних смјерница у релевантној пракси с тим у вези и чињенице да су уговорне стране одлучне да послују у Босни и Херцеговини транспарентно и у потпуности у складу са локалним правним режимом и праксом релевантних институција,
- Да сматрају да Уговори односно њихове предвиђене измјене, испуњавају захтјеве предвиђене Одлуком о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције (вертикални споразуми) (Службени гласник БиХ“, број 18/06 - у даљем тексту:

- Одлука о групном изузећу вертикалних споразума), те да подлијежу групном изузећу споразума,
- Да алтернативно траже да Конкурентијски савјет, уколико буде сматрао да захтјеви Одлуке о групном изузећу вертикалних споразума нису испуњени, одобри појединачно изузеће измијењених Уговора јер одредбе истих испуњавају све услове предвиђене чланом 4. став (3) Закона о конкуренцији,
 - Да су привредни субјекат (..)**,
 - Да привредни субјекат (..)**,
 - Да по основу Уговора локалне банке (..)**,
 - Да ће локалне банке и пословнице (..)**,
 - Да производи осигурања отплате кредита осигуравају и штите способност корисника кредита да отплати кредит у случају наступања осигураног случаја, те да у ту сврху, приликом закључења уговора о кредиту са банком, корисник кредита може купити осигурање кредита као обезбјеђење отплате током трајања кредита,
 - Да осигурање отплате кредита може да покрива различите врсте ризика у осигурању који доводе до немогућности корисника кредита да отплаћује кредит, као што су (..)**,
 - Да би у том случају осигурање покрило неизмирени износ кредита (дјелимично или у цјелости) у складу са планом отплате кредита и уговореним условима осигурања,
 - Да у овом односу између банке и осигуравајућег друштва, банка поступа као заступник осигураваача,
 - Да ова структура претпоставља вертикални однос гдје је осигуравајуће друштво принципал, банка заступник, а корисник кредита крајњи корисник,
 - Да се релевантни производи осигурања отплате кредита који су покривени БХ Уговором односе на сљедеће (..)**,
 - (..)** те у зависности од одлуке Конкурентијског савјета по овом Захтјеву, уговорне стране (..)**,
 - Да привредни субјекти „UniCredit Мостар“ и „UniCredit Бања Лука“ планирају (..)**,
 - Да одредба о ексклузивитету (..)**,
 - Да сматрају да би се одредбе о ексклузивитету могле оцјењивати и по правилима која се примјењују на обавезе забране конкуренције у смислу члана 10. Одлуке о групном изузећу вертикалних споразума, којим је регулисано да се забрана конкуренције односи на обавезе купца да не купује, продаје или препродаје робу или услуге на истом релевантном тржишту или да концентрише више од 80% својих захтјева конкурентног добављача, јер предметна Одлука дозвољава забрану конкуренције, изузев када је закључена на неодређени период или на период дужи од 5 година, што овдје није случај,
 - (..)**.

Подносиоци захтјева предлажу да Конкурентијски савјет као релевантно тржиште дефинише као низводно тржиште за дистрибуцију производа осигурања отплате кредита.

Конкурентијски савјет је на основу навода из Захтјева и достављене документације, оцијенио да појединачно изузеће није могуће утврдити без провођења поступка, те је донио Закључак број: УП – 05-26-5-036-11/20 дана 12.03.2021. године (у даљем тексту: Закључак), којим се покреће поступак по Захтјеву за појединачно изузеће од забране намјераних измјена и допуна Уговора о партнерству у осигурању који је (..)** између привредних субјеката „UniCredit Bank“ д.д. Мостар и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево и намјераних измјена и допуна Споразума о заступању у осигурању који је (..)** између привредних субјеката „UniCredit Bank“ а.д. Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево.

Наведени Закључак је у складу са чланом 33. став (1) Закона, дана 15.03.2021. достављен пуномоћнику Подносилаца захтјева (акт број: УП-05-26-5-036-12/20 од 12.03.2021. године).

С обзиром на околности у предметном поступку због проглашења пандемије вируса COVID -19 који је утицао на рад Конкурентијског савјета, те да је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа потребно извршити додатне анализе, Конкурентијски савјет је продужио рок за доношење коначног рјешења за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона, те је дана 17.05.2021. године донио Закључак о продужењу рока број: УП – 05-26-5-036-41/20, достављен исти дан пуномоћнику Подносиоца захтјева (акт број: УП-05-26-5-036-42/20).

4. Релевантно тржиште

Како би утврдило да ли су испуњени услови за појединачно изузеће, Конкурентијски савјет је приликом оцјене предметног уговора утврдио релевантно тржиште производа / услуга и релевантно географско тржиште у складу са чланом 3. Закона, те одредбама Одлуке о утврђивању релевантног тржишта.

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа / услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Релевантно тржиште за оцјену предметних споразума је одређено према основној дјелатности и географском подручју на којем учесници у споразуму обављају дјелатност.

Приликом одређивања тржишта Конкурентијски савјет је имао у виду предмет закључених уговора који се односе на производ осигурања кредита.

Према опису из Захтјева, Уговори се односе на (..)**.

Имајући у виду вертикални карактер партнерства у банковном осигурању, постоје двије стране тржишта осигурања:

- Низводно тржиште и
- Узводно тржиште.

На узводном тржишту прави се разлика између три широке категорије производа осигурања:

1. Животно осигурање,
2. Неживотно осигурање и
3. Реосигурање.

Према подацима из Захтјева, осигурање отплате кредита покрива неколико ризика као што су (..)**, а који одговарају ризицима који покривају „традиционалне“ класе осигурања, (..)**.

Како не постоји засебна класа ЦПИ осигурања у статистици агенција за осигурање, ЦПИ потпадају под различите класе, као што је животно осигурање (нпр. ЦПИ за готовинске

кредите), осигурање од незгоде (нпр. кредитне картице, ЦПИ за дозвољено прекорачење, ЦПИ за пензионере), осигурање финансијског губитка (нпр. ЦПИ за кредитне картице и дозвољено прекорачење), осигурање имовине од пожара (нпр. ЦПИ за хипотекарне кредите).

Низводно тржиште за дистрибуцију осигурања (вертикално повезано са тржиштем за пружање услуга осигурања) обухвата продају производа осигурања физичким и правним лицима преко различитих канала дистрибуције, заступника, директних осигуравача или посредника као што су банке и брокери.

Производи привредног субјекта „Триглав“ који спадају у ЦПИ производе су:

- 1) Животно осигурање – ЦПИ за готовинске кредите,
- 2) Осигурање од незгоде – ЦПИ за кредитне картице и за дозвољено прекорачење и ЦПИ за пензионере,
- 3) Осигурање финансијског губитка – ЦПИ за кредитне картице и дозвољено прекорачење,
- 4) Осигурање имовине од пожара – ЦПИ за хипотекарне кредите.

Релевантни ЦПИ производи који су покривени БиХ Уговором се односе на следеће осигуране ризике: (..)**.

Имајући у виду све напријед наведено, те чињеницу да су основни уговори као њихова допуна везани за дистрибуцију осигурања, тј. дистрибуцију осигурања кредита – ЦПИ, као релевантно тржиште производа је одређено тржиште дистрибуције осигурања отплате кредита.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухвата цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Иако постоје засебни правни оквири у сектору осигурања на нивоу Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, који би могли указати да би се тржиште могло сузити на нижи ниво тј. на ниво ентитета, Конкурентијски савјет је као географско тржиште утврдило цијелу територију Босне и Херцеговине, из разлога што ће се уговори и планиране измјене и допуне уговора између Подносилаца захтјева примјењивати на цјелокупној територији Босне и Херцеговине на подручју гдје дјелују уговорне стране.

У складу са наведеним, као релевантно тржиште је одређено тржиште дистрибуције осигурања отплате кредита „*UniCredit Bank*“ д.д. Мостар и „*UniCredit Bank*“ а.д. Бања Лука на територији Босне и Херцеговине.

5. Анализа релевантног тржишта

Приликом оцјене ограничавајућих одредби планираних измјена и допуна основних Уговора, Конкурентијски савјет је од Подносиоца захтјева тражио достављање финансијских и других релевантних података /анализа, а у циљу свеобухватне анализе релевантног тржишта.

Тржишна учешћа привредног субјекта „Триглав“ у 2019. години на укупно тржишту ЦПИ производа (укључујући производе животног и неживотног осигурања отплате кредита) по вриједности премије осигурања су приказани у табели испод:

Табела 4.

	Босна и Херцеговина		Федерација Босне и Херцеговине		Република Српска	
	Премија (КМ)	Тржишно учешће (%)	Премија (КМ)	Тржишно учешће (%)	Премија (КМ)	Тржишно учешће (%)
ЦПИ	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Извор: Подаци из Захтјева.

Преглед тржишних учешћа привредног субјекта „Триглав“ за 2019. годину на тржишту осигурања у Босни и Херцеговини, је приказан у сљедећој табели:

Табела 5.

Ред. бр.	Врста осигурања	Премија (КМ)	Тржишни удио (%)
1.	Животно осигурање	(..)**	(..)**
2.	Осигурање од незгоде	(..)**	(..)**
3.	Осигурање од финансијског губитка	(..)**	(..)**
4.	Осигурање имовине од пожара	(..)**	(..)**

Извор: Подаци из Захтјева.

Процјене тржишних учешћа највећих конкурената привредног субјекта „Триглав“ на тржишту ЦПИ производа у Босни и Херцеговини приказани су у табели испод:

Табела 6.

Ред. бр.	Назив привредног субјекта	Тржишно Учешће (%)
1.	<i>Vienna / Wiener Osiguranje (VIG група)</i>	(..)**
2.	<i>Croatia осигурање</i>	(..)**
3.	<i>UNIQA осигурање</i>	(..)**
4.	Триглав	(..)**
5.	Остали	(..)**
6.	Укупно	100

Извор: Подаци из Захтјева.

У вези са тржиштем осигурања у Босни и Херцеговини, Подносиоци захтјева, наводе сљедеће:

- Учесници на тржишту пружају услуге осигурања и реосигурања на основу дозвола које су има издали надлежни регулатори. Агенција за надзор осигурања ФБиХ и Агенција за осигурање РС издају дозволе и врше надзор осигуравајућих друштава у ФБиХ односно РС.
- Иако су осигуравајућа друштва под надзором ентитетског регулатора у односу на њихово сједиште, могу да пружају услуге на цјелокупној територији Босне и Херцеговине, тј. осигуравајуће друштво са сједиштем у ФБиХ је слободно да пружа услуге осигурања у РС под условом да је основало пословницу у РС и обрнуто.
- Према Статистичком извјештају из 2019. године, постоји 26 осигуравајућих друштава и једно друштво за реосигурање у БиХ. Од укупног броја од 26 осигуравајућих друштава, 11 осигуравајућих друштава има сједиште у ФБиХ, а 15 у РС. Од тога 9 осигуравајућих друштава из РС послује у ФБиХ, док 10 осигуравајућих друштава из ФБиХ послује и у РС.
- Тржиште осигурања је забиљежило значајан раст у 2019. години (у поређењу са 2018. годином) што указује на повољну климу за конкуренцију у сектору.

- Учешће Триглав групе је (..) ** на свим тржиштима укључујући ЦПИ производе, те се такмичи са укупно 24 осигуравајућа друштва у БиХ.

Поред наведеног Подносиоци захтјева су доставили тржишна учешћа на тржишту дистрибуције осигурања (низводно).

Укупно малопродајно тржиште дистрибуције осигурања привредних субјеката „UniCredit Мостар“ и „UniCredit Бања Лука“, према процјенама Подносиоца захтјева је приказано у сљедећој табели:

Табела 7.

Ред. Бр.	Назив привредног субјекта	БиХ Тржишно учешће (%)	ФБиХ Тржишно учешће (%)	РС Тржишно учешће (%)
1.	UniCredit Bank Мостар	(..) **	(..) **	(..) **
2.	UniCredit Bank Бања Лука	(..) **	(..) **	(..) **
3.	Укупно UniCredit Bank Груп (1+2)	(..) **	(..) **	(..) **

Извор: Подаци из Захтјева.

Увидом у наведене податке, Конкуренцијски савјет је утврдио да тржишно учешће банака *UniCredit Bank* Групе није занемариво те да исте имају тржишну снагу која се мора узети у обзир приликом доношења одлуке у овом поступку.

6. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка, ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона, Конкуренцијски савјет је прикуписао податке и документацију и од других органа/институција које нису странке у поступку.

У вези са наведеним, Конкуренцијски савјет је дана 15.04.2021. године упутио Захтјев за доставом података на адресе више осигуравајућих друштава и банака у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

Сви привредни субјекти су доставили одговор у остављеном року.

Из достављених одговора, Конкуренцијски савјет је утврдио, како слиједи:

- Да су предмет закључених уговора између банака и осигуравајућих друштава између осталог осигурање корисника кредита за уговорне ризике као што су смрт, незапосленост, привремене потпуне неспособности за рад (боловање) и трајне инвалидности преко 50% у складу са условима осигурања који су претходно одобрени од стране регулатора за дјелатност осигурања,
- Да групно осигурање корисника кредита служи као један од инструмената обезбјеђења отплате кредита у случају наступања уговореног осигураног ризика,
- Да „НЛБ Банка „ а.д. Бања Лука има закључен уговор (..) **
- Да у складу са чланом 10. напријед наведеног закона, заступник може да заступа једно или више друштава за осигурање истовремено у различитим врстама осигурања, а у истој врсти осигурања може да заступа више друштава за осигурање само уз претходно прибављену писану сагласност друштва за осигурање са којим већ има склопљен уговор о заступању у одређеној врсти осигурања,

- Да банке прихватају и полице осигурања других осигуравајућих кућа, осим оних са којима има закључене уговоре.
- (..)**,
- Да *Sberbank* а.д. Бања Лука има закључен (..)**
- Да *Intesa Sanpaolo Banka* д.д. Босна и Херцеговина има закључен (..)**,
- (..)**.

Поред наведеног, Конкурентијски савјет је дана 28.04.2021. године упутио Захтјев за доставом података и мишљења на адресу Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине, Агенције за осигурање Републике Српске, те Агенције за осигурање у Босни и Херцеговини, везано за политику закључивања ексклузивних уговора између банака и осигуравајућих кућа.

Агенција за осигурање у Босни и Херцеговини је доставила одговор дана 05.05.2021. године, запримљен под бројем: УП-05-26-5-036-39А/20, те упутила Конкурентијски савјет на надлежне ентитетске агенције.

Агенција за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине је доставила одговор дана 10.05.2021. године, запримљен под бројем: УП-05-26-5-036-39Б/20, у којем се наводи да у складу са Законом о посредовању у приватном осигурању („Службене новине ФБиХ“, бр. 22/05 и 30/16) нормирано је право банака да се баве пословима заступања у осигурању, а чланом истог Закона дефинисано је да заступник има право дјеловања за рачун само једног или више осигуравајућих друштава односно да закључи један или више уговора о заступању у осигурању, те према мишљењу Агенције закон није ограничио право заступника, те је оставио потпуну слободу избора уговарања.

Конкурентијски савјет је дана 14.05.2021. године под бројем: УП-05-26-5-036-40/20 запримио одговор Агенције за осигурање Републике Српске (број: 05-513-15-1/21 од 10.05.2021. године), у којем се између осталог наводи, сљедеће:

- Да према прописима у осигурању банке имају могућност да се региструју као овлаштени заступници у осигурању и да својим клијентима нуде услуге осигурања у име и за рачун друштава за осигурање,
- Да су тренутно 4 банке регистроване код Агенција као заступници у осигурању, те да оне свој пословни однос са друштвима за осигурање уређују уговором о заступању у осигурању, а за који су услови прописани у Правилнику о међусобним односима заступника у осигурању и друштава за осигурање и ограничењу провизије за заступање у осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број 21/09),
- Да заступник у осигурању може, а не мора, да заступа више друштава за осигурање у истој врсти осигурања, уз међусобно дату сагласност заступаних друштава за осигурање,
- Да од 4 банке које раде као овлаштени заступници у осигурању на тржишту осигурања, једна банка има уговор о заступању са 5 друштава за осигурање, једна банка има уговор о заступању са два друштва за осигурање, једна банка само са једним друштвом за осигурање, док је четврта банка тек добила дозволу за рад и још увијек Агенцији није достављен ниједан уговор о заступању са том банком,
- Да је потребно разликовати заступање у осигурању као дјелатност банака од евентуалних пословно – техничких сарадњи банака и друштава за осигурање,
- Да је Агенција, у сваком случају, мишљења, да банка вршећи своју основну дјелатност, односно послове пласирања кредита има право да тражи колатерал у виду полице осигурања, из које би се банка наплатила у случају реализације ризика од којег би се тај кредитни пласман, или предмет који се прибавља кредитним средствима осигурао,,
- Да како преузимање ризика могу извршавати сва друштва за осигурање која имају дозволу за врсте осигурања у које спадају ти ризици, банка би морала

- оставити на слободу свом клијенту да изабере друштво за осигурање које ће покрити његове ризике,
- Да клијент има право да изабере друштво за осигурање које има највише одговора (цијеном премије, квалитетом услуге или на други начин), ако може да пружи тражено покриће, а да банка може да захтјева на коју суму осигурања треба да буду осигурани ризици, тачно одређене ризике од којих треба осигурати пласман или предмет који се прибавља кредитним средствима, као и период осигурања,
 - Да би све ово требало да важи у оним случајевима у којима је клијент банке уговарач осигурања и осигураник, односно ако исти плаћа премију осигурања (ризичи клијента),
 - Да с друге стране, у случају да кредитне пласмане осигурава банка као уговарач осигурања и осигураник и то од својих средстава (ризичи банке), иста би имала право да осигурава ризике код којег год хоће друштва за осигурање, па и само код једног.

Надаље, Конкурентијски савјет је дана 01.06.2021. године упутио Захтјев за доставу података Агенцији за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине (акт број: УП-05-26-5-03-45/20) и Агенцији за осигурање Републике Српске (акт број: УП-05-26-5-036-46/20) којим се тражи попис банака које имају дозволу за пружање услуга заступања у осигурању.

Конкурентијски савјет је дана 09.06.2021. године под бројем УП-05-26-5-036-47/20 запримио одговор Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине (број: 01-06.4-059-1530-1/21 од 07. дана 07.06.2021. године) у којем се наводи да је банка „*UniCredit* Мостар“ уписана у регистар банака заступника у осигурању.

Агенција за осигурање Републике Српске је дана 10.06.2021. године доставила одговор број: 05-513-15-3/21 од 08.06.2021. године који је запримљен под бројем УП-05-26-5-036-48/20, у којем се наводи да је привредни субјекта „*UniCredit Bank*“ Бања Лука регистрована као овлаштени заступник у осигурању на тржишту осигурања.

7. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

У складу са чланом 4. став (1) Закона, забрањени су споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричит и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и последицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова, ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања, подјелу тржишта или извора снабдијевања, примјену различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.

У смислу члана 4. став (3) Закона, предметни споразуми нису забрањени ако доприносе унапређењу производње или дистрибуције робе и/или услуга унутар Босне и Херцеговине, или промоцији економског развоја и техничког развоја, при чему потрошачима омогућавају правичан удио користи која из њих произилази, а који намећу само ограничења неопходна за постизање циљева и не омогућавају искључивање конкуренције у битном дијелу предметних производа или услуга.

У складу са чланом 5. став (1) Закона, Конкурентијски савјет, на захтјев једне или више странака у споразуму /уговору може донијети рјешење о појединачном изузећу од забране споразума, из члана 4. став (1) Закона, ако споразум / уговор испуњава услове, из члана 4. став (3) Закона.

Конкурентијски савјет је извршио анализу предметног споразума, у смислу провјере услова за постојање групног изузећа, која су прописана у члану 7. став (1) тачка б) Закона, а везано за одредбе Одлуке о групном изузећу вертикалних споразума.

Иако Подносиоци захтјева у више наврата у Захтјеву наводе да су испуњени услови за групно изузеће споразума Конкурентијски савјет је утврдио да се у предметном случају наведене одредбе о групним изузећима не могу примјенити, јер није испуњен услов из члана 5. ове Одлуке, предвиђен за групно изузеће споразума од забране.

Такође, имајући у виду одредбе члана 6. Закона о посредовању у приватном осигурању Федерације Босне и Херцеговине и одредбе члана 4. Закона о заступању у осигурању и посредовању у осигурању и реосигурању Републике Српске, у складу са којим банке могу пружати услуге заступања у осигурању, те у том случају подлијежу надзору припадајуће ентитетске агенције за осигурање, банке и осигурања су потенцијални конкуренти на релевантном тржишту, па су тако и „*UniCredit* Мостар“ и „*UniCredit* Бања Лука“ потенцијални конкуренти са привредним субјектом „Триглав“.

Банка „*UniCredit* Мостар“ је уписана у регистар банака заступника у осигурању Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине (акт Агенције за надзор број: 01-06.4-059-1530-1/210 од 07.06.2021. године), а банка „*UniCredit* Мостар“ у регистара банка заступника у осигурању Агенције за осигурање Републике Српске („акт Агенције за осигурање број: 05-513-15-3/21 од 08.06.2021. године).

С тим у вези, наведени привредни субјекти као потенцијални конкуренти потпадају под примјену члана 6. став (1) Одлуке о групном изузећу вертикалних споразума којим је утврђено да се групно изузеће не примјењује на вертикалне споразуме склопљене између привредних субјеката који су међусобни конкуренти.

Такође, наведени привредни субјекти не испуњавају ни праг прихода из става (2) под а) истог члана Одлуке о групном изузећу вертикалних споразума, којим је утврђено да ће се групно изузеће примјењивати на вертикалне споразуме склопљене између привредних субјеката који су међусобни конкуренти који не гарантују једнака права и обавезе свакој од страна (нереципрочни споразуми), и ако купац нема укупно годишњи приход већи од 4.000.000,00 КМ.

Укупно остварени приходи Подносилаца захтјева, према завршним финансијским извјештајима за 2019. годину, износе како слиједи:

Табела 8.

Ред. бр.	Назив привредног субјекта	Приход (КМ)
1.	„Триглав Осигурање“	(..)**
2.	„ <i>UniCredit Banka</i> “ Бања Лука	(..)**
3.	„ <i>UniCredit Banka</i> “ Мостар	(..)**

Сходно наведеном, Подносиоци захтјева су били дужи да поднесу захтјев за појединачно изузеће у у складу са чланом 5., а у вези са чланом 4. став (3) Закона, што су и урадили у

складу са претходно датим мишљењем Конкуренцијског савјета број: 01-26-7-002-5/20 од 21.02.2020. године.

Да би се Споразум могао појединачно изузети од примјене одредаба о забрањеним споразумима из члана 4. став (1) Закона, исти мора испуњавати услове утврђене ставом (3) истог члана Закона.

Члан 4. став (3) Закона, прописује два позитивна и два негативна услова за појединачно изузеће споразума који морају бити испуњени кумулативно и за све вријеме трајања споразума.

Позитивни критеријуми су сљедећи:

- a) Споразум мора доприносити унапређењу производње или дистрибуције роба и/или услуга унутар Босне и Херцеговине, или промоције техничког и економског развоја,
- b) Споразум мора пружити потрошачима правичан удио користи која из њих произилази.

Негативни критеријуми су сљедећи:

- a) Споразумом се не смију привредним субјектима наметати ограничења која нису неопходна за постизање наведених циљева и
- b) Споразумом се не може привредним субјектима омогућити искључивање конкуренције у битном дијелу предметних роба и/или услуга.

Важећи уговори, према наводима Подносилаца захтјева успостављају (..) **. Уговори даље садрже, између осталог, (..) **.

(..) **, те у зависности од одлуке Конкуренцијског савјета, (..) **.

Нацрт измјена и допуна Уговора чије се изузеће тражи није достављен Конкуренцијском савјету, али су Подносиоци захтјева доставили преглед одредби које регулишу ексклузивитет.

Достављени нацрт представља верзију Уговора, који (..) **. У зависности од одлуке Конкуренцијског савјета, (..) **.

Ради се о одредбама које ће у (..) **.

Циљ допуне постојећих Уговора је да (..) **.

Стране сматрају да измијењени Уговори не намећу ограничења која нису неопходна за његово ефективно спровођење. Ексклузивитет је према њиховом мишљењу неопходан за постизање циљева партнерства, јер је спровођење партнерства у банковном осигурања сложено и захтијева посвећеност обје стране ради постизања ефективне имплементације. Ексклузивитет је неопходан и у смислу успостављања интероперативне радне рутине (нпр. ИТ система) што захтјева улагања специфична за партнерство.

Одредба о ексклузивитету је неопходна, према наводима Подносиоца захтјева, из сљедећих разлога:

- Партнерство у банковном осигурању захтјева од стране да стане у потпуности ускладе своје процесе и подстицаје да би се остварила успјешна имплементација партнерства,
- Ексклузивитет је неопходан да би се спријечио проблем бесплатног корисника, јер ће на основу Уговора (..) **,

- Када би „UniCredit Bank“ Мостар и „UniCredit Bank“ Бања Лука вршили дистрибуцију производа конкуренције, морали би осигурати да не долази до размјене осјетљивих пословних информација односно ублажавања конкуренције између осигуравача конкурената, те би таква ситуација изискивала додатне трошкове (нпр. запошљавање нових кадрова како би се креирали засебни тимови; додатне обуке за усклађеност пословања итд.) и сложенију интерну организацију, што би могло подрити ефективну имплементацију Уговора.

Анализом одредби за које су Подносиоци захтјева навели да ће бити предмет допуна Уговора, не достављајући нацрт измјена и допуна уговора који су предмет поступка изузећа, Конкуренцијски савјет је утврдио да се ради о одредбама које ограничавају тржишну конкуренцију, у смислу члана 4. став (1) Закона, те посебно издваја али се не ограничава на сљедеће одредбе планираних измјена и допуна: (..)**.

Према наводима Подносилаца захтјева, измјене и допуне Уговора о партнерству у осигурању (..)** који је закључен између привредних субјеката „UniCredit Bank“ д.д. Мостар и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево и измјене и допуне Споразума о заступању у осигурању (..)** који је закључен између привредних субјеката „UniCredit Bank“ а.д. Бања Лука и „Триглав Осигурање“ д.д. Сарајево, ће произвести позитивне ефекте како на уговорне стране, тако и на крајње потрошаче, те у прилог томе наводи сљедеће:

- (..)**,
- (..)**,
- На тај начин се ствара централизовано мјесто на којем склијенти могу купити и банкарске и производе осигурања. Банковно осигурање ствара синергију између банака и осигуравача. Проширује се домет дистрибуције производа осигурања, док банке виде ове уговоре као прилику да прошире понуду производа својим купцима (..)**.
- Банковно осигурање смањује оперативне трошкове, (..)**.
- (..)**, а све по основу Уговора.
- Сарадња у банковном осигурању ће унаприједити промет и понуђених банкарских производа и ЦПИ производа који су за њих везани, (..)**.
- (..)**.

Конкуренцијски савјет је разматрао могуће предности и недостатке који ће наступити provedбом закључивањем уговора о измјенама и допунама уговора на релевантном тржишту банкарског осигурања у Босни и Херцеговини, примјењујући критеријуме утврђене чланом 4. став (3) у вези са ставом (1) истог члана.

Међутим, утврђено је да планиране измјене и допуне Уговора садрже и одредбе које се, у смислу прописа о заштити тржишне конкуренције, сматрају тешким ограничењима конкуренције, које се у правилу не могу ни појединачно изузети од примјене одредаба о забрањеним споразумима из члана 4. став (1) Закона.

Оцјена о томе је ли споразум забрањен или није, овиси о економској и правној анализи услова на релевантном тржишту, односно о омјеру између њихових позитивних и негативних учинака. При томе у обзир треба узети природу Уговора, подручје и циљеве Уговора, конкурентске односе између уговорних страна. Уговорне стране су морале доказати да је ограничење тржишне конкуренције нужно за постизање одређених објективних привредних користи. Нужност ограничења утврђује се према приликама на тржишту и трајању уговора.

У складу са чланом 36. Закона о конкуренцији, одговорност и терет доказа о томе да Споразум придноси унапређењу производње или дистрибуције роба и/или услуга или промоцији техничког и економског развоја, пружа потрошачима размјерну корист, привредним субјектима не намеће ограничења која нису неопходна за постизање

наведених циљева и не омогућава искључивање конкуренције у битном дијелу предметних роба или услуга, сноси привредни субјекти који склапају уговор.

Конкуренцијски савјет је оцијенио да планирани Уговори о измјенама и допунама Уговора, садрже ограничења која имају висок могући негативан учинак на тржишну конкуренцију.

Сам Подносилац захтјева није у довољној мјери аргументовао и доказао испуњеност Законом прописаних услова за појединачно изузеће предметног рестриктивног Уговора од забране, посебно дио који се односи на правичан удио користи за потрошаче односно клијенте банака потписница Уговора.

Подносиоци захтјева као корист за потрошаче наводе да ће увести нове иновативне услуге и производе, те да ће на једном мјесту клијенти банака моћи купити и банкарски и производ осигурања. Међутим, ова аргументација не стоји јер клијенти банака и сада могу да добију ове услуге, тако да за исте не долази никакво побољшање услуге у односу на постојећи уговор, него само ограничавање да услугу осигурања не могу остварити код неког другог осигурања које није „Триглав“.

Кроз цијели захтјев и све допуне захтјева, акценат Подносилаца захтјева је стављен на користи које ће (..)**, а никако на користима које ће остварити крајњи корисници.

(..)**, али не и довољан разлог за ограничење конкуренције које ће нанијети штету крајњим потрошачима.

(..)**.

Искључивање тржишне конкуренције доводи до смањивања нивоа тржишне конкуренције, које спада у тешка ограничења конкуренције на релевантном тржишту.

(..)**.

(..)**.

Тешка ограничења тржишне конкуренције за посљедицу имају искључење конкуренције на релевантном тржишту дистрибуције осигурања отплате кредита на територији Босне и Херцеговине и то на дијелу територије Босне и Херцеговине на којем дјелују банке *UniCredit Bank* Мостар и *UniCredit Bank* Бања Лука.

С тим у вези, банка вршећи основну дјелатност има право да тражи колатерал у виду полице осигурања, из које би се наплатила у случају реализације ризика од којег би се тај кредитни пласман, или предмет који се прибавља кредитним средствима осигурао.

Преузимање тих ризика треба да могу извршавати сва друштва за осигурање, која имају дозволу за врсте осигурања у које спадају ти ризици, те банка мора оставити слободу свом клијенту да изабере друштво за осигурање које ће покрити његове ризике.

С друге стране, клијент има право да изабере друштво за осигурање које му највише одговара (цијеном премије, квалитетом услуге или на други начин), ако може да пружи тражено покриће, а банка може да захтјева на коју суму осигурања треба да буду осигурани ризици, тачно одређене ризике од којих треба осигурати пласман или предмет који се прибавља кредитним средствима, као и период осигурања, што би требало да важи у оним случајевима у којима је клијент банке уговарач осигурања, односно ако исти плаћа премију осигурања (ризичи клијента), а никако да присили клијента да закључи уговор само са једним осигурањем без права избора.

С тим у вези, није довољно оправдање за потписнице Уговора (..)**, при чему потрошачи немају правичан удио користи.

У случају да кредитне пласмане осигурава банка као уговарач осигурања и осигураник и то од својих средстава (ризици банке), иста би имала право да осигурава ризике код којег год хоће друштва за осигурање, па и само код једног, што није предмет овог поступка.

Надаље, у складу са чланом 5. Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службене новине ФБиХ“, број 31/14) даваоци финансијских услуга дужни су осигурати заштиту права и интереса корисника доношењем и досљедном примјеном опћих увјета пословања и других интерних аката који морају бити усклађени с прописима и засновани на добрим пословним обичајима и правичном односу према кориснику, придржавајући се принципа заштите корисника и то права на равноправан однос корисника са даваоцем финансијских услуга, заштиту од дискриминације, информирања, уговарања обавеза које су одређене или одредиве и приговор и обештећење. У конкретном случају принцип равноправности не би био задовољен.

Потписивањем измјена и допуна основних уговора конкурентима се ограничава улазак на релевантно тржиште и доводи до затварања истог, односно искључује се могућност и право слободног избора крајњег корисника услуге потенцијалних конкурената, осигуравајућих друштава, који нуде исте или потенцијално повољније услове, што за последицу има спречавање развоја тржишта на штету крајњих корисника тј. лимитира се могућност крајњег корисника приликом избора најповољније услуге.

Из свега наведеног произилази да је у конкретном случају није могуће дати појединачно изузеће предметних измјена и допуна Уговора, те је одлучено као у диспозитиву.

На основу наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у диспозитиву овог Рјешења.

8. Административна такса

Подносиоци захтјева на ово Рјешење, у складу са одредбом члана 2. став (1) тарифни број 107. тачка а) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом („Службени гласник БиХ“, бр. 30/06, 18/11 и 75/18) су дужни платити административну таксу у износу од 2.000,00 КМ у корист Бюдета институција Босне и Херцеговине.

9. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није допуштена жалба.

Незадовољна странка може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић